

PRZEDSIĘWZIĘCIA PROEKOLOGICZNE W PORADNICTWIE ZAWODOWYM NA PRZYKŁADZIE PROGRAMÓW OFEROWANYCH PRZEZ NFOŚIGW

Streszczenie: Z uwagi na zagrożenia wynikające z zanieczyszczenia środowiska naturalnego, które odczuwane są obecnie, a jeszcze bardziej dadzą o sobie znać w przyszłości, zasadne jest informowanie społeczeństwa, na różnych szczeblach działalności, o konieczności (oraz możliwościach) dbania o naszą planetę. W artykule poruszono stosunkowo nowe zagadnienie wdrożenia w poradnictwie zawodowym działań o charakterze proekologicznym. Z uwagi na zamienne stosowanie w języku potocznym pewnych kluczowych (z punktu widzenia niniejszego opracowania) pojęć, w pierwszej części dokonano wyjaśnień terminologicznych, w drugiej zaś zaprezentowano przykładowe przedsięwzięcia proekologiczne, które można podjąć w ramach działań poradniczych – w artykule skoncentrowano się na programach oferowanych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Słowa kluczowe: poradnictwo zawodowe, ekologia, ochrona środowiska, zrównoważony rozwój, przedsięwzięcia proekologiczne, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wstęp

Zagadnieniom związanym z poradnictwem zawodowym, jak również z ochroną środowiska poświęca się obecnie stosunkowo dużo uwagi. W literaturze przedmiotu zauważalna jest jednak oddzielna analiza tych tematów. Pomimo podjętych prób autorce niniejszego opracowania nie udało się odnaleźć publikacji, w których na przykład wśród realizowanych zadań z zakresu poradnictwa zawodowego pojawiłyby się kwestie związane z działaniami na rzecz ochrony środowiska, zobrazowane byłoby zaangażowanie doradców zawodowych z poszczególnych instytucji w kwestie ekologiczne czy też wskazane byłyby sposoby realizacji z klientami (osobami poszukującymi pracy bądź pracodawcami) zagadnień związanych

z ideą zrównoważonego rozwoju, zieloną gospodarką, zielonymi miejscami pracy, proekologicznymi projektami krajowymi czy unijnymi itp.

Współcześnie stopień zanieczyszczenia środowiska naturalnego oraz jego liczne konsekwencje, zarówno dla współczesnych, jak i przyszłych pokoleń, bez wątpienia wzbudzają coraz więcej kontrowersji. Dlatego już od najmłodszych lat staramy się wyrobić u dzieci nawyki związane z zachowaniami proekologicznymi, prozdrowotnymi. W szkołach podejmowanych jest wiele akcji mających na celu wyczulenie młodego pokolenia na problemy naszej planety (np. Sprzątanie Świata; segregacja odpadów; zbieranie nakrętek, zużytych baterii, płyt CD, makulatury itp.). Liczne programy i artykuły prezentowane w środkach masowego przekazu mają skłonić społeczeństwo do dbania o środowisko (począwszy od swojego gospodarstwa domowego poprzez samorząd terytorialny aż po gospodarkę w aspekcie globalnym). Dodatkowo osoby dorosłe zachęcane są (nieraz zmuszane, chociażby poprzez zwiększenie opłat abonamentowych) na przykład do segregacji odpadów, przyłączenia się do sieci kanalizacyjnej czy też korzystania z e-faktur. Spoglądając przez pryzmat miejsc pracy (ich wyposażenia, zużycia różnych materiałów, np. papieru, tonerów, energii elektrycznej, wody), zauważyć można również stosunkowo zróżnicowane podejście pracodawców do kwestii ochrony naszej planety. Ale bez wątpienia obecnie ma miejsce wiele pozytywnych zmian, np. włączanie i wyłączanie światła czy wody regulują fotokomórki, dominuje komunikacja elektroniczna (co pozwala na oszczędność materiałów drukowanych) itp. Nawiązując do poradnictwa zawodowego, zauważyć można, że pewne elementy, informacje proekologiczne mogą zostać włączone w działania doradcze – o czym będzie mowa w dalszej części opracowania.

Wyjaśnienia terminologiczne

Obecnie w języku potocznym używane są (często jako synonimy) różne pojęcia, którymi określa się działania związane z ochroną środowiska. Pierwsze to ekologia, czyli nauka o strukturze i funkcjonowaniu przyrody, zajmująca się badaniem oddziaływań pomiędzy organizmami a ich środowiskiem. Określenia „ekologia” bądź „ekologiczny” w języku codziennym często mają szerokie, a zarazem nieprecyzyjne znaczenia, gdyż odnoszą się do sozologii, tj. nauki o ochronie środowiska lub samej ochrony środowiska (*Ekologia* 2016). Innym pojęciem godnym uwagi jest, wspomniana już, ochrona środowiska naturalnego, określana jako „system działań zapobiegających niszczeniu środowiska naturalnego i wspomagających likwidację szkodliwych dla środowiska skutków działań ludzkich” (Nowacki 2004, s. 159). Zgodnie z art. 3 ust. 13 *Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska* przez ochronę środowiska rozumie się „podjęcie lub zaniechanie działań, umożliwiających zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej; ochrona ta polega w szczególności na:

- a) racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju;
- b) przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom;
- c) przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego”.

W myśl wspomnianego dokumentu prawnego (art. 376) organami ochrony środowiska są:

„1) wójt, burmistrz lub prezydent miasta; 2) starosta; 2a) sejmik województwa; 2b) marszałek województwa; 3) wojewoda; 4) minister właściwy do spraw środowiska; 5) Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska; 6) regionalny dyrektor ochrony środowiska” (tamże). Współcześnie wiele mówi się również o idei zrównoważonego rozwoju. Zgodnie z art. 3 ust. 50 wspomnianej ustawy zrównoważony rozwój „to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń” (tamże). Obecnie używa się również takich określeń, jak: przedsięwzięcia/działania prozdrowotne, prośrodowiskowe, proekologiczne. Na potrzeby niniejszego opracowania używane będzie pojęcie przedsięwzięcia proekologicznego, rozumie się przez nie wszystkie działania podejmowane w celu poprawy warunków życia ludności poprzez poprawę kondycji środowiska naturalnego (*Przedsięwzięcia proekologiczne – finansowanie 2016*).

Z uwagi na temat artykułu zasadne wydaje się również zdefiniowanie terminu „poradnictwo zawodowe”, które zgodnie z art. 38 *Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* „polega na udzielaniu:

- 1) bezrobotnym i poszukującym pracy pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu [...], w szczególności na:
 - a) udzielaniu informacji o zawodach, rynku pracy, możliwościach szkolenia i kształcenia [...],
 - b) udzielaniu porad z wykorzystaniem standaryzowanych metod ułatwiających wybór zawodu, zmianę kwalifikacji, podjęcie lub zmianę pracy, w tym badaniu kompetencji, zainteresowań i uzdolnień zawodowych,
 - c) kierowaniu na specjalistyczne badania psychologiczne i lekarskie, umożliwiające wydawanie opinii o przydatności zawodowej do pracy i zawodu albo kierunku szkolenia,
 - d) inicjowaniu, organizowaniu i prowadzeniu grupowych porad zawodowych dla bezrobotnych i poszukujących pracy;
- 2) pracodawcom pomocy:
 - a) w doborze kandydatów do pracy spośród bezrobotnych i poszukujących pracy,
 - b) we wspieraniu rozwoju zawodowego pracodawcy i jego pracowników przez udzielanie porad zawodowych”.

W dniu 27 maja 2014 roku weszły w życie nowe przepisy dotyczące m.in. poradnictwa zawodowego w urzędach pracy, które jednocześnie regulują pracę doradcy zawodowego. Według par. 46.1 *Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 maja 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji oraz trybu i sposobów prowadzenia usług rynku pracy* „poradnictwo zawodowe jest świadczone w formie:

- 1) porady indywidualnej polegającej na bezpośrednim kontakcie pracownika urzędu pracy z osobą zgłaszającą potrzebę pomocy w celu rozwiązania jej problemu zawodowego;
- 2) porady indywidualnej na odległość polegającej na kontakcie pracownika urzędu pracy z osobą zgłaszającą potrzebę pomocy w celu rozwiązania problemu zawodowego przez telefon lub z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych;
- 3) porady grupowej polegającej na bezpośrednim kontakcie pracownika urzędu pracy z osobami, które potrzebują pomocy w celu rozwiązania swoich problemów zawodowych lub nabycia umiejętności w zakresie poszukiwania pracy;
- 4) szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy realizowanego przez powiatowe urzędy pracy;
- 5) informacji indywidualnej polegającej na bezpośrednim kontakcie pracownika urzędu pracy z osobą zgłaszającą potrzebę uzyskania informacji zawodowej;
- 6) informacji indywidualnej na odległość polegającej na kontakcie pracownika urzędu pracy z osobą zgłaszającą przez telefon lub z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych potrzebę uzyskania informacji zawodowych;
- 7) informacji grupowej polegającej na bezpośrednim kontakcie pracownika urzędu pracy z zainteresowanymi osobami w ramach spotkania informacyjnego, które ma na celu przedstawienie informacji zawodowych, zwanego dalej «spotkaniem informacyjnym»;
- 8) udostępniania zasobów informacji zawodowych w siedzibie powiatowego lub wojewódzkiego urzędu pracy do samodzielnego wykorzystania przez osoby zarejestrowane lub niezarejestrowane;
- 9) pomocy pracodawcy krajowemu w:
 - a) doborze kandydatów na stanowisko zgłoszone w krajowej ofercie pracy spośród osób zarejestrowanych, zwanym dalej «doborem kandydatów do pracy»,
 - b) rozwoju zawodowym pracodawcy lub jego pracowników poprzez poradę indywidualną, zwanym dalej «indywidualnym rozwojem zawodowym».

W literaturze przedmiotu, mówiąc ogólnie, wskazuje się następujące zadania doradcy zawodowego:

1. udzielanie porad zawodowych, przekazywanie informacji o zawodach osobom zgłaszającym się, z uwzględnieniem danych na przykład o zawodach szkolnych, potrzebach regionalnych, zawodach szczególnie preferowanych;

2. pomoc osobie wybierającej zawód, w tym udzielanie informacji o szkołach, warunkach przyjęcia, potrzebnych kwalifikacjach zawodowych, predyspozycjach do wykonywania zawodu;
3. informowanie o kursach zawodowych podnoszących kwalifikacje lub umożliwiających przekwalifikowanie (Nowacki 2004, s. 49–50).

Oprócz tego doradcy zajmują się prowadzeniem dokumentacji swoich klientów i własnej pracy, które nie tylko stanowią zapis podejmowanych działań, lecz mogą również być wykorzystane przy rozwiązywaniu kolejnego pojawiającego się problemu (Wołk 2007, s. 188).

Przykładowe działania proekologiczne w poradnictwie zawodowym

Jak już wspomniano na wstępie, z uwagi na liczne zagrożenia, działania związane z ochroną środowiska stały się z jednej strony niezwykle potrzebne, z drugiej zaś również popularne i modne. Obecnie podejmowanych jest wiele zarówno cyklicznych, jak i akcyjnych przedsięwzięć na różnych szczeblach działalności: zarówno produkcyjnej, handlowej, usługowej, jak i edukacyjnej itd. Bez wątplenia można również uznać zasadność poruszania omawianych kwestii w trakcie procesu doradczego w różnych instytucjach zajmujących się bezpośrednio i/lub pośrednio poradnictwem zawodowym.

Doradcy zawodowi w pracy z klientami (zarówno osobami poszukującymi pracy, jak i pracodawcami), mogą (a nawet powinni) zwracać uwagę na działania proekologiczne w kontekście:

1. indywidualnym: wprowadzenie we własnym gospodarstwie domowym działań proekologicznych może zarówno polepszyć standard życia jednostki czy rodziny, jak też prowadzić do oszczędności w opłatach abonamentowych, np. segregacja odpadów, e-faktury;
2. zawodowym: wsparcie finansowe już istniejących przedsiębiorstw, których działalność szkodzi środowisku naturalnemu bądź też może szkodzić w przyszłości – dotyczy to projektów mających przeciwdziałać zagrożeniom oraz propagować kształtowanie postaw proekologicznych (*Przedsięwzięcia proekologiczne – finansowanie 2016*); wsparcie osób zakładających własną działalność gospodarczą – które mogą uzyskać dofinansowanie zarówno na etapie tworzenia/budowy, jak i późniejszej eksploatacji;
3. społecznym: każdy z nas funkcjonuje dziś w jakiejś społeczności regionalnej, lokalnej – istnieje szereg projektów proekologicznych przeznaczonych dla samorządów terytorialnych.

Dotacjami zarówno ze środków krajowych, jak i zagranicznych, przeznaczonymi na ochronę środowiska w Polsce rozporządza Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) wraz z funduszami wojewódzkimi. Podstawą prawną ich działań jest wspomniana wcześniej ustawa dotycząca prawa ochrony środowiska (*Przedsięwzięcia proekologiczne – finansowanie 2016*).

Uwzględniając fakt, że doradca zawodowy spotyka się niejednokrotnie z klientem, zna zatem jego sytuację (bardzo często nie tylko zawodową, ale również osobistą), oraz realizuje zadania poradnicze w formie indywidualnych i grupowych spotkań, dodatkowo współpracuje z szeregiem instytucji środowiskowych, to ma możliwość doboru zarówno rodzaju informacji o charakterze proekologicznym, jak też czasu i formy przekazu do potrzeb i możliwości klientów (poszukujących pracy oraz pracodawców). Oprócz kwestii ogólnych związanych z ochroną środowiska na uwagę zasługują bez wątpienia możliwości uzyskania dofinansowania sposobu realizacji różnych zadań (tabela 1.), gdyż bardzo często to nie przekonania o słuszności podejmowanych działań proekologicznych, a właśnie korzyści finansowe są główną motywacją do dbania o środowisko naturalne.

Tabela 1. Programy proekologiczne oferowane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Nazwa programu, beneficjenci oraz źródło finansowania

Środki krajowe

Programy krajowe 2015–2020

Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi:

– Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach (jednostki samorządu terytorialnego i ich związki; podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego).

Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi:

– Racjonalna gospodarka odpadami (jednostki samorządu terytorialnego i ich związki; przedsiębiorcy – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa państwowe, spółki prawa handlowego).

– Ochrona powierzchni ziemi (jednostki samorządu terytorialnego i ich związki; podmioty publiczne działające w imieniu Skarbu Państwa; osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa państwowe, spółki prawa handlowego).

– Geologia i górnictwo (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy; jednostki samorządu terytorialnego; związki jednostek samorządu terytorialnego).

Ochrona atmosfery:

– Poprawa jakości powietrza; programy ochrony jakości powietrza: KAWKA, GAZELA BIS (województwa).

- LEMUR – Energooszczędne Budynki Użyteczności Publicznej (podmioty sektora finansów publicznych z wyłączeniem państwowych jednostek budżetowych; samorządowe osoby prawne, spółki prawa handlowego, w których jednostki samorządu terytorialnego posiadają 100% udziałów lub akcji i które powołane są do realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego wskazanych w ustawach; organizacje pozarządowe, w tym fundacje i stowarzyszenia, a także Kościoły i inne związki wyznaniowe wpisane do rejestru Kościołów i innych związków wyznaniowych oraz kościelne osoby prawne, które realizują zadania publiczne na podstawie odrębnych przepisów; jednostki organizacyjne PGL Lasy Państwowe posiadające osobowość prawną, parki narodowe).
- Dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych (program skierowany jest do osób fizycznych budujących dom jednorodzinny lub kupujących dom/mieszkanie od dewelopera rozumianego również jako spółdzielnia mieszkaniowa).
- Inwestycje energooszczędne w małych i średnich przedsiębiorstwach (prywatne podmioty prawne – przedsiębiorstwa – utworzone na mocy polskiego prawa i działające w Polsce). Beneficjent musi spełniać definicję mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw zawartą w *Zaleceniu Komisji z dnia 6 maja 2003 r. dotyczącym definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw* (Dz.U. WE L 124 z 20.05.2003, s. 36).
- RYŚ – termomodernizacja budynków jednorodzinnych (**osoby fizyczne, jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje pozarządowe**, w tym fundacje, stowarzyszenia, Kościoły, związki wyznaniowe, posiadające **prawo własności do jednorodzinnego budynku mieszkalnego**).
- BOCIAN – rozproszone, odnawialne źródła energii (przedsiębiorcy w rozumieniu art. 4 *Ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej*, podejmujący realizację przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii na terenie Rzeczypospolitej Polskiej).
- Prosument – linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii (osoby fizyczne, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe oraz jednostki samorządu terytorialnego).

Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów:

- Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej (parki narodowe; jednostki samorządu terytorialnego i ich związki; parki krajobrazowe i ich zespoły; uczelnie wyższe; placówki naukowe Polskiej Akademii Nauk; organizacje pozarządowe, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego i jednostki organizacyjne PGL Lasy Państwowe; podmioty będące właścicielem, użytkownikiem wieczystym lub zarządcą zabytkowych parków i ogrodów; jednostki naukowe w rozumieniu *Ustawy z dnia 30 kwietnia*

2010 r. o zasadach finansowania nauki).

Międzydziedzinowe:

– Wsparcie Ministra Środowiska w zakresie realizacji polityki ochrony środowiska (Ministerstwo Środowiska; Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej; Główny Inspektorat Ochrony Środowiska; Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska).

– Wspieranie działalności monitoringu środowiska (podmioty należące do sektora finansów publicznych, w tym jednostki samorządu terytorialnego i ich związki; jednostki naukowe w rozumieniu *Ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki*; uczelnie niepubliczne; spółki prawa handlowego, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa państwowe, fundacje – dla tych podmiotów udzielane będą wyłącznie pożyczki).

– Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków (jednostki samorządu terytorialnego i ich związki; samorządowe jednostki budżetowe; jednostki naukowe w rozumieniu *Ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki*; spółki prawa handlowego, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa państwowe – dofinansowanie jedynie w formie pożyczki).

– Edukacja ekologiczna (zarejestrowane na terenie Rzeczypospolitej Polskiej osoby prawne lub jednostki organizacyjne, którym prawo polskie przyznaje osobowość prawną; jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną; osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą; państwowe lub samorządowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej).

– Współfinansowanie programu LIFE (zarejestrowane na terenie Rzeczypospolitej Polskiej: osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą; osoby prawne; państwowe lub samorządowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, które podejmują realizację przedsięwzięcia jako beneficjent koordynujący projektu LIFE+/LIFE lub są współbeneficjentami krajowego albo zagranicznego projektu LIFE+/LIFE).

– SYSTEM – wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW (wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej). Beneficjentem końcowym programu są jednostki samorządu terytorialnego, które otrzymują wsparcie za pośrednictwem wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

– E-KUMULATOR – Ekologiczny Akumulator dla Przemysłu (przedsiębiorcy w rozumieniu *Ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej*, prowadzący działalność gospodarczą w formie przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 551 *Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks Cywilny z późn. zm.*).

– Inicjatywy obywatelskie (podmioty, które spełniają następujące kryteria:

mają osobowość prawną; posiadają status organizacji pozarządowej zgodnie z art. 3 ust. 2 *Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*; ochrona środowiska, ochrona przyrody lub działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju jest jednym z ich celów statutowych; nie działają w celu osiągnięcia zysku, a ewentualne nadwyżki finansowe przekazują na cele statutowe; prowadzą działalność przez co najmniej dwa pełne lata kalendarzowe, na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie, liczone od daty pierwszej rejestracji w KRS; na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie zatrudniają na podstawie umowy o pracę co najmniej 1 osobę; na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie zakończyły pozytywnie realizację co najmniej dwóch projektów dofinansowanych ze środków publicznych o koszcie całkowitym nie mniejszym niż 50 tys. zł każdy w ciągu 5 lat poprzedzających rok złożenia wniosku).

– SOKÓŁ – innowacyjne technologie środowiskowe (przedsiębiorcy w rozumieniu *Ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej*, prowadzący działalność gospodarczą w formie przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 551 *Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks Cywilny* z późn. zm.).

Środki unijne

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020

– **Działanie 2.1 Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne, oraz monitoring środowiska** (Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej; regionalne zarządy gospodarki wodnej; wojewódzkie zarządy melioracji i urzędów wodnych; jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, działające w ich imieniu jednostki organizacyjne; podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego; jednostki organizacyjne Lasów Państwowych; urzędy morskie; Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej; Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej; Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpozarowej im. Józefa Tuliszkowskiego – Państwowy Instytut Badawczy; Główny Inspektorat Ochrony Środowiska; wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska; Ministerstwo Środowiska).

– **Działanie 2.2 Gospodarka odpadami komunalnymi** (jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, działające w ich imieniu jednostki organizacyjne; podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego).

– **Działanie 2.3 Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach** (jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, działające w ich imieniu jednostki

organizacyjne; podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego).

– **Działanie 2.4 Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna** (Ministerstwo Środowiska; Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska; regionalne dyrekcje ochrony środowiska; Główny Inspektorat Ochrony Środowiska; Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych; parki narodowe; jednostki administracji rządowej lub samorządowej; jednostki badawczo-naukowe; uczelnie; pozarządowe organizacje ekologiczne; jednostki organizacyjne Lasów Państwowych z wyłączeniem DG LP; urzędy morskie).

– **Działanie 2.5 Poprawa jakości środowiska miejskiego** (jednostki samorządu terytorialnego i ich związki; podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego dla typów projektów; regionalne dyrekcje ochrony środowiska dla typów projektów).

Środki norweskie i EOG

Bezwrotna pomoc finansowa dla Polski w postaci dwóch instrumentów: Mechanizmu Finansowego EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego (potocznie znanych jako **fundusze norweskie**), pochodzi z trzech krajów EFTA (Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu), będących zarazem członkami EOG (Europejskiego Obszaru Gospodarczego), tj. Norwegii, Islandii i Liechtensteinu.

Programy norweskie realizowane w latach 2009–2014:

- Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów.
- Wzmocnienie monitoringu środowiska oraz działań kontrolnych.
- Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii.

System zielonych inwestycji

Protokół z Kioto do ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu określa dla państw uprzemysłowionych – stron tego protokołu – zobowiązania dotyczące redukcji emisji gazów cieplarnianych (GHG). Zobowiązania określone dla państw uprzemysłowionych są rozliczane w tzw. jednostkach przyznanej emisji (ang. *assigned amount units*, AAU). System zielonych inwestycji (ang. *green investment scheme*, GIS) jest pochodną mechanizmu handlu uprawnieniami do emisji. Idea i cel GIS sprowadzają się do stworzenia i wzmocnienia proekologicznego efektu wynikającego ze zbywania nadwyżek jednostek AAU.

Programy priorytetowe GIS:

- Zarządzanie energią w budynkach użyteczności publicznej.
 - Biogazownie rolnicze.
 - Elektrociepłownie i ciepłownie na biomasę.
 - Budowa, rozbudowa i przebudowa sieci elektroenergetycznych w celu przyłączenia źródeł wytwórczych energetyki wiatrowej (OZE).
 - Zarządzanie energią w budynkach wybranych podmiotów sektora finansów publicznych.
 - SOWA – energooszczędne oświetlenia uliczne.
 - GAZELA – niskoemisyjny transport miejski.
-

Państwowe jednostki budżetowe

Do **31 stycznia** każdego roku poprzedzającego rok budżetowy, w którym rozpoczyna się dofinansowanie zadań, kierownicy państwowych jednostek budżetowych przesyłają do NFOŚiGW wnioski o przekazanie środków na realizację zadań państwowych jednostek budżetowych.

Pomoc publiczna

- Pomoc horyzontalna na ochronę środowiska.
 - Pomoc regionalna na nowe inwestycje.
 - Pomoc *de minimis*. Źródło: opracowanie własne na podstawie *Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej...*
-

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej...*

Jak wynika z danych zawartych w tabeli, istnieje wiele możliwości uzyskania wsparcia finansowego na prowadzenie działań proekologicznych (zarówno indywidualnie, w ramach własnej działalności gospodarczej, jak też na szczeblu krajowym, regionalnym czy lokalnym). Pomimo że z informacjami na ten temat można zapoznać się na ogólnodostępnych stronach internetowych, to jednak niewiele osób ma świadomość, że takie istnieją (w związku z czym nie podejmuje próby ich odszukania). Zadaniem doradców zawodowych jest zatem zwrócenie uwagi klientów na to zagadnienie (szczególnie na fakt, że dbanie o środowisko nie musi pociągać za sobą kosztów, wręcz przeciwnie – może dawać zysk) i zastanowienie się nad racjonalnym wykorzystaniem możliwości.

Zakończenie

Jak wynika z wywiadów przeprowadzonych w lutym 2015 roku wśród dwunastu doradców zawodowych pracujących w publicznych służbach zatrudnienia, w ramach realizacji zadań poradniczych nie propaguje się przedsięwzięć proekologicznych, nie udziela się również informacji na tematy dotyczące ochrony środowiska, co więcej, doradcy są zaskoczeni tym, że można (a nawet należy) omawiać te zagadnienia w ramach wykonywanej przez nich pracy. W związku z tym można uznać, że podjęcie próby umiejscowienia treści o charakterze proekologicznym w działaniach poradniczych stanowi pewnego rodzaju nowość. Nie jest to bez wątplenia sprawa łatwa, gdyż wymaga dokładniejszej analizy, odpowiedniego przygotowania doradców, zarezerwowania na omawiane treści określonego czasu (którego i tak bardzo często brakuje w trakcie procesu poradniczego), wskazania szerszego zakresu tematycznego aniżeli zaprezentowany w niniejszym artykule. Czy pomysł ten zyska aprobatę specjalistów z zakresu poradnictwa zawodowego i zostanie wdrożony? Pozostaje mieć nadzieję, że tak, gdyż bez wątplenia, mając na uwadze dobro obecnych i przyszłych pokoleń, środowisko naturalne zasługuje na to, aby o nie zadbać.

Bibliografia

- Ekologia*, dostępny na: <http://www.ekologia.edu.pl> (otwarty 9.02.2016).
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej*, dostępny na: <https://www.nfosigw.gov.pl/o-nfosigw/> (otwarty 22.02.2016).
- Nowacki T.W. (2004). *Leksykon pedagogiki pracy*. Radom: Instytut Technologii Eksploatacji.
- Przedsięwzięcia proekologiczne – finansowanie*, dostępny na: <http://cenabiznesu.pl/-przedswiezienia-proekologiczne-finansowanie> (otwarty 23.02.2016).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 maja 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji oraz trybu i sposobów prowadzenia usług rynku pracy*. Dz.U. 2014, poz. 667.
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*. Dz.U. 2015, poz. 149.
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska*. Dz.U. 2001, nr 62, poz. 627.
- Wołk Z. (2007). *Całozyciowe poradnictwo zawodowe*. Zielona Góra: Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego.

PRO-ECOLOGICAL UNDERTAKINGS IN CAREER GUIDANCE. THE EXAMPLE OF THE PROGRAMMES OFFERED BY NFEP&WM

Abstract: Due to the threats resulting from environmental pollution, which are perceived at present and will only be more persistent in the future, it is justified to have the public informed – at various levels of activity – of the necessity (and possibilities) of care for our planet. The article touches upon the relatively new issues regarding introduction of pro-ecological actions into the career guidance practice. Because of the interchangeable use of certain key – from the point of view of this study – terms in the colloquial language, the first part provides terminological explanations. The second part presents exemplary pro-ecological undertakings which may be launched within occupational counselling activities – the focus is on programmes offered by the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

Keywords: career guidance, occupational counselling, ecology, environmental protection, sustainable development, pro-ecological undertakings, the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

Aneta Klementowska – doktor nauk humanistycznych w dyscyplinie pedagogika, naukowo zajmuje się problemami rynku pracy, w szczególności poradnictwem zawodowym. Autorka monografii naukowej pt. *Poradnictwo zawodowe w gimnazjum wiejskim w wymiarze środowiskowym (studium przypadku)* (2014); współautorka prac zbiorowych: *Problemy rozwoju człowieka. Teoria i praktyka edukacyjna* (2013); *Praca i rozwój zawodowy w warunkach współczesnych przemian* (2013); *W poszukiwaniu paradygmatów rozwoju edukacyjnego i profesjonalnego* (2015); *Wyzwania i dylematy edukacyjno-zawodowe*, t. 1 (2014), t. 2 (2015). Adres do korespondencji: Instytut Inżynierii Bezpieczeństwa i Nauk o Pracy, Uniwersytet Zielonogórski, ul. Szafrana 4, 65-516 Zielona Góra. Adres e-mail: a.klementowska@iibnp.uz.zgora.pl.